

Místní správní komise Grafenried

1945 - 1951

Inventář

EL NAD č.: 130
AP.: 291

Lenka Tesařová, Pavla Karásková

Horšovský Týn 2010

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	4
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	6
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování inventáře	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha č. 2: Seznam použitých zkratk	8
Příloha č. 3: Pořádací schema	9

Inventární seznam	12
--------------------------	----

Tiráž	15
--------------	----

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu

Dnes již zaniklá obec Grafenried - Lučina se rozkládala v blízkosti státní hranice 3 km západně od Nemanic. Před rokem 1945 obec Grafenried náležela k okresu Horšovský Týn. Podle vládního nařízení č. 3/1949 byla obec Grafenried přičleněna k okresu Domažlice. V roce 1930 zde žilo 831 obyvatel ve 144 domech, v roce 1948 se uvádí pouze 35 obyvatel.

Už za druhé světové války se objevila idea vytvoření nových institucí v oblasti místní správy. Národní výbory, jak byly nové instituce nazvány, měly ve své činnosti spojit prvky státní správy a samosprávy. V tomto ohledu se také rozcházely představy o jejich budoucím fungování.

Jako prozatímní orgány veřejné správy ve všech oborech byly národní výbory definovány v ústavním dekretu prezidenta republiky o národních výborech a Prozatímním národním shromážděním č. 18/1944 Úředního věstníku čsl. ze dne 4. prosince 1944. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci měla stanovit vláda prostřednictvím svého nařízení. Tím bylo nařízení vlády č. 4/1945 Sb. z 5. května 1945, o volbě a pravomoci národních výborů, a dále vládní nařízení č. 44/1945 Sb. ze 7. srpna 1945, kterým se mění vládní nařízení č. 4/1945 Sb. a vyhláška ministerstva vnitra č. 45/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení o volbě a pravomoci národních výborů.

Národní výbory, které mezitím začaly často neformálně na osvobozeném území vznikat, měly být v co nejkratší době obnoveny jako zastupitelské orgány a orgány veřejné správy podle zásad československých volebních řádů. Přesto se však řádné volby do národních výborů nekonaly. Národní výbory měly ve svém obvodu spravovat všechny veřejné záležitosti, pokud tyto nebyly spravovány jiným veřejným orgánem. V pohraničních oblastech s většinou státně nespolehlivého obyvatelstva byly ustavovány místní správní komise, které měly tutéž pravomoc jako místní národní výbory. Místní národní výbor převzal dnem svého ustavení pravomoc, kterou mělo podle dosavadních pravomocí obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta.

Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě, byla uplatňována podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně.

Složení, pravomoci, hospodaření, vedení a podepisování některých druhů písemností určila směrnice ministerstva vnitra č. 6/1945 Ú. 1. z 19. května 1945. Vnitřní organizaci stanovil Prozatímní organizační řád místních národních výborů schválený v září 1947.

V důsledku osídlení pohraničí zanikly v roce 1946 - 1957 místní správní komise a byly nahrazeny místními národními výbory.

V kompetenci národních výborů byly evidence obyvatelstva, spolkové a shromažďovací záležitosti, věci státního občanství, dohled nad živnostenskými záležitostmi, školstvím, zdravotní a sociální péčí, správa obecního majetku. V poválečné době se podílely na konfiskacích majetku Němců a kolaborantů podle dekretu č. 12/1945 (zemědělská půda) a č. 108/1945 (ostatní majetek), na stanovování přídělů půdy, na transportech německého obyvatelstva do Německa, na osídlování pohraničí, vydávaly osvědčení o národní spolehlivosti, dohlížely na evidenci a náhradu válečných škod.

25. dubna 1945 byl Grafenried ostřelován americkým dělostřelectvem a den na to vjely do obce první americké tanky, které dále pokračovaly směrem k Domažlicím. 1. května téhož roku zde byla opět zřízena česká četnická stanice, později stanice SNB. Od 6. června do 25. září 1946 byl prováděn odsun Němců z obvodu zdejší stanice SNB, při němž odešlo celkem 1300 osob německé národnosti. V celém obvodu stanice zůstalo po odsunu jen 101 Němců. V roce 1947 se přistěhovali do obce Grafenried první osídlenci - 18 rodin volyňských Čechů, celkem 65 osob, avšak v témže roce se odstěhovali dále do vnitrozemí, neboť nebyli spokojeni se sociálními a životními podmínkami. Ke konci roku 1947 žilo v obci už jen 119 osob a vyliďňování dále pokračovalo.

V Grafenriedu od 7. 8. 1945 do 20. 11. 1945 byl předsedou místní správní komise příslušník finanční stráže, František Tůma. Po jeho přeložení do Železné zastával funkci místopředsedy Josef Valenta, a to do 15. 4. 1946. Dne 21. 11. 1946 předal agendu MSK v Grafenriedu předseda František Penič, který zároveň vedl agendu MSK Mýtnice, Josefu Žáčkovi

ze Staňkova, ten zároveň převzal agendu MSK Mýtnice. Od 15. března 1947 obec Grafenried spolu s obcí Mýtnice (a s jejich osadami Úpoř, Pila, Haselberg, Novosedly, Křížová Hut' a Novosedelská Hut') spravovala Místní správní komise pro obce Grafenried a Mýtnice, jejíž předsedou byl Josef Žáček. 10. 3. 1948 byl zvolen místní akční výbor pro obec Grafenried a Mýtnici v tomto složení: předseda - Josef Diviš, místopředseda - Alexandr Bureš, jednatel - Jan Pavliš, člen - Jindřich Čermák. Vyhláškou ze 12. 8. 1948 ministerstva vnitra byl Grafenried oficiálně přejmenován na Lučinu, avšak ještě dříve, než se nový název začal používat, vesnice úplně zanikla.

Krajský národní výbor v Plzni doporučil svým výnosem ze dne 20. 12. 1950 sloučení obce Grafenried a Mýtnice s obcí Nemanice podle § 18 dekretu č. 121/45 Sb., aby tak byla definitivně vyřešena otázka lidové správy jmenovaných obcí s nedostatečným osídlením. Rada ONV v Domažlicích se usnesla na své schůzi dne 28. 12. 1950 doporučit předsedovi Místního národního výboru Nemanice toto sloučení, avšak přesný datum sloučení nebylo možné dohledat.

Domy ve vsi včetně zámku byly prodány na stavební materiál nebo zbořeny na základě nařízení ministerstva národní bezpečnosti z 12. 11. 1951. Demolice probíhaly zcela bez dozoru, a tak lidé bořili často i budovy, které měly zůstat zachovány a být využity Státními statky. Úplný zánik obce nastal počátkem 50. let, kdy se Grafenried ocitl v zakázaném hraničním pásmu. Na pokyny ONV Domažlice započalo roku 1955 bourání ve velkém, po němž zde zůstaly pouze 4 objekty spravované rotou pohraniční stráže, vyrabovaný kostel a hřbitov. Kostel a hřbitov měly zůstat zachovány, avšak pohraničníci kostel kolem roku 1964 svévolně odstřelili, hřbitov zdevastovali, zbylé domy vybydleli a odešli. Prostor vsi Grafenried je dnes opět volně přístupný po zelené turistické značce.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Písemnosti fondu byly do archivu předány podle záznamů v PEvA dne 20. 9. 1957, avšak ze spisů o fondu nevyplývá, kým byly předány. Ve spisu o fondu je uložen soupis archiválií, který vyhotovil v roce 1957 Matěj Šlajs. Fond nazval Místní národní výbor Grafenried, přestože takový původce neexistoval.

III. Archivní charakteristika fondu

Archivní fond Místní správní komise Grafenried je uzavřeným archivním fondem, který obsahuje písemnosti z let 1945 - 1951. Až do inventarizace v roce 2009 byl tento fond jako MNV Grafenried.

V souladu s Metodickým návodem č. 1/2009 odboru archivní správy a spisové služby MV k vedení evidence Národního archivního dědictví, č. j. MV - 54575 - 1/AS - 2009, je používán název archivního fondu Místní správní komise Grafenried, přestože posledním názvem byla Místní správní komise Lučina, avšak tento název nebyl téměř používán.

Z dochovaných archiválií fondu MNV Grafenried je zřejmé, že v době svého vzniku nebyly dokumenty původcem důsledně evidovány a ukládány podle platných spisových plánů. Na torzovitě dochovaných písemnostech nejsou vyznačeny ukládací znaky ani nejsou otištěna prezentační razítka.

Vzhledem k původní koncepci SOKA Domažlice vytvořit z fondů místních národních

výborů, působících na okrese Domažlice do roku 1960, skupinový inventář a dále s ohledem na pořádací práce, které byly prováděny podle umělého pořádacího schématu na základě Ukládacího a skartačního plánu pro MNV, vypracovaného podle instrukce MV ČSR č. 12/1987 (Věstník vlády ČSR pro národní výbory 1987, částka 7), a podle výsledku průzkumu spisové agendy na MNV Jesenná v roce 1987, v okrese Gottwaldov, dnes Zlín, byl i tento fond zpracován podle uvedeného pořádacího schématu (Příloha č.3)

V roce 1990 fond pořádal Viktor Mastný podle umělého pořádacího schématu, vytvořeného na základě Ukládacího a skartačního plánu pro MNV, vypracovaného podle instrukce MV ČSR č. 12/1987. V roce 2006 fond revidovala a k vydání ve skupinovém inventáři připravila Lenka Tesařová. V roce 2008 prošel fond konečnou úpravou podle Metodického pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni č. j. SOAP/006 - 3120/2007.

Podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, byly písemnosti zařazeny jen do druhé kategorie. Fyzický stav archiválií uvedeného souboru je relativně dobrý. Jazykem uvedeného archivního souboru je čeština.

Při pořádání archivního souboru 1990 byla provedena vnitřní skartace písemností, kterou zaznamenává PEvA. Protokol o vyřazení dokumentů ve vnitřní skartaci se nedochoval.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Osudy zcela německé obce a příslušných osad v hraničním pásmu v širších souvislostech bezesporu dokumentují poválečný vývoj státu. Poznání historie obce Grafenried po druhé světové válce je však limitováno malým množstvím dochovaného archivního materiálu. Pro studium politických, hospodářských a sociálních dějin obce je nutné věnovat zvýšenou pozornost archiváliím uložených v dalších archivních souborech, zejména Místní správní komise Mýtnice, Okresní národní výbor Horšovský Týn a Okresní národní výbor Domažlice.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování inventáře

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní soubor revidovala a inventární seznam zhotovila v roce 2006 Lenka Tesařová, úvod napsala a podle poslední platné metodiky fond upravila v roce 2009 Pavla Karásková.

Horšovský Týn, dne 18. 3. 2010

Pavla Karásková

Seznam použitých pramenů a literatury

a) prameny:

SOkA Domažlice, fond Místní správní komise Grafenried (neinv.), evidence nemovitostí

SOkA Domažlice, fond Četnická stanice Grafenried, i. č. 1, K 1

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice: i. č. 307, sig. I/18, k. č. 33

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice: i. č. 275, sign. I/21, k. č. 39

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice: i. č. 508, sig. 162, k. č. 419

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice: i. č. 152, sig. 173, k. č. 420

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice: i. č. 715, sig. 045.1, k. č. 514

SOkA Domažlice, Místní národní výbor Nemanice: i. č. 38, sig. 53, k. č. 1

b) literatura:

Statistický lexikon obcí v republice Československé, vydán ministerstvem vnitra a Státním úřadem statistickým na základě sčítání lidu z 1. prosince 1930, Praha 1934

Historický Lexikon obcí České republiky 1869 – 2005. I. a II. díl, Praha 2006

Seznam obcí v zemi českých podle správního rozdělení z 1. února 1949. Praha 1949

Gabriela Čechová: Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích 1945 – 1960. In: Archivní časopis, 12, 1962, s. 129 - 153

Josef Nuhlíček: Spisová služba národních výborů v letech 1945 – 1955. In: Archivní časopis, 5, 1955, s. 135 - 146

Eva Šmilauerová: Správní vývoj a diplomatika písemností okresních národních výborů v letech 1945 – 1960. In: Sborník archivních prací, 32, 1982, s. 43 - 166

Jaroslav Fusek: Organizace a působnost místních národních výborů. Příručka pro národní výbory. Praha 1947

Stanislav Šulc: Národní výbory, vývoj, právní základy, poslání, práce. Brno 1946

Antonín Profous: Místní jména v Čechách, I. - V. díl, Praha 1954

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
akce Z	akce zvelebení
bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČR	Česká republika
EL NAD	evidenční list národního archivního dědictví
ev. j.	evidenční jednotka
FNO	Fond národní obnovy
Inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
JZD	jednotné zemědělské družstvo
k. č.	karton číslo
KNV	krajský národní výbor
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MSK	místní správní komise
MV ČSR	Ministerstvo vnitra Československé republiky
NF	Národní fronta
NV	národní výbor
odst.	odstavec
ONV	okresní národní výbor
Sb.	sbírky
sig.	signatura
SOA	státní oblastní archiv
SOkA	státní okresní archiv
Ú. l.	Úřední list

Pořádací schéma

sign.

Všeobecné záležitosti, činnost MNV

- 53 Organizace, členění, působnost NV
- 54 Směrnice a pokyny nadřízených orgánů
- 55 Národnostní politika, odsun Němců
- 56 Posudky, smlouvy
- 58 Statistika, výkaznictví
- 59 Socialistické soutěžení, zvelebení obce
- 60 Hodnocení, rozборы, evidence
- 64 Živelní pohromy
- 67 Trestní záležitosti
- 67.1 Notářské záležitosti, soudy
- 72 Majetek nabývaný státem, jeho evidence, správa, převody, generální opravy
- 73 Inventarizace majetku
- 78 Volby
- 102.1 Zápisy pléna
- 102.2 Zápisy rady
- 102.3 Zápisy komisí
- 105 Občanské výbory
- 138 Prověrky a revize
- 153 Plány práce MNV
- 167.1 Elektrizace, telefonizace, rozhlas

Finance

- 176 Rozpočty
- 178 Dávky, daně, poplatky
- 180 Věci konfiskační, Fond národní obnovy
- 181 Příděly nemovitostí, osídlení
- 182 Pojišťovnictví, spořitelny, půjčky

Zemědělství, lesní a vodní hospodářství

- 201 Půda, půdní fond, změny kultur, pozemkové úpravy
- 201.1 Evidence půdy, převody a nájmy (příděly půdy)
- 204 Zemědělství

- 205 Soukromí zemědělci, včelařství
- 206 Zemědělské družstevnictví (vznik a činnost JZD)
- 207 Dodávky a výkup zemědělských výrobků
- 208 Vodní hospodářství
- 221 Lesy, honitba
- 246 Ochrana životního prostředí
- Místní hospodářství, obchod, doprava**
- 250 Soukromá řemesla, živnosti
- 251 Místní provozovny
- 252 Obchod, zásobování
- 254 Bytová výstavba, hospodaření s byty
- 280 Doprava, silnice
- 280.1 Technické služby, komunální odpad
- Výstavba a územní plánování**
- 326 Věci stavební
- 332 Geodézie, kartografie
- 332.1 Těžební a podobné akce
- 333 Vyvlastňování
- 346 Evidence nemovitostí, převody a nájmy
- Kultura, církev, školství**
- 401 Kulturní akce
- 402 Kroniky, pamětní knihy
- 403 Kulturní zařízení a kulturní památky
- 431 Církevní záležitosti
- 454 Školství
- Zdravotnictví a sociální zabezpečení**
- 526 Zdravotnictví, prevence
- 528 Hygiena, pohřbívání
- 551 Sociální poměry, důchodové zabezpečení, péče o rodiny a děti
- Požární ochrana a vnitřní správa**
- 581 Požární ochrana a vnitřní správa
- 601 Spolky a dobrovolné organizace
- 603 Věci vojenskosprávní
- 604 Územní změny katastru obce, vysídlení
- 606 Státní občanství, národní spolehlivost, chování za okupace
- 607 Evidence obyvatel – domovské právo, matriční záležitosti

- 609 Archivy – předarchivní péče
- 612 Názvy obcí, ulic, systém číslování domů
- 614 Ochrana veřejného pořádku
- 618 Čestná občanství, uznání, vyznamenání
- 619 Veřejné sbírky

Inventární seznam

Inv. č.	Signatura	Obsah	Časový rozsah	Číslo ev. j.
---------	-----------	-------	---------------	--------------

Úřad národního výboru

I. Úřední knihy

A. Účetní knihy

1		Hlavní kniha obce Grafenried	1947 - 1949	K 1
2		Hlavní kniha obce Mýtnice	1947 - 1949	K 2
3		Hlavní kniha obce Mýtnice	1950	K 3
4		Pokladní deník obce Grafenried	1948	K 4
5		Pokladní deník obce Mýtnice	1948	K 5
6		Knihy malé pokladny	1948 - 1949	K 6

II. Spisový materiál

A. Registraturní pomůcky

7		Podací protokol	1946	R 1
8		Podací protokol	1946 - 1948	R 2
9		Podací protokol obce Mýtnice	1949 - 1950	R 3

B. Spisy

10	53	Organizace místní správní komise	1945	N 1
11	55	Národnostní politika	1946 - 1949	N 1
12	56	Posudky, smlouvy	1946	N 1
13	58	Statistika	1945 - 1948	N 1
14	72	Majetek nabývaný státem, jeho evidence, správa, převody, generální opravy	1945 - 1948	N 1
15	99	Různé - záležitosti hraničních přechodů	1947	N 1
16	176	Rozpočty	1946 - 1949	N 1
17	178	Daně, dávky, poplatky	1946	N 2
18	180	Věci konfiskační, Fond národní obnovy	1945 - 1951	N 2
19	182	Věci peněžnictví a pojišťovnictví	1946 - 1949	N 2
20	183.1	Roční účetní výkazy	1946	N 2
21	201.1	Evidence půdy, převody a nájmy	1949 - 1951	N 2
22	204	Zemědělství - soupis hospodářského zvířectva	1947 - 1948	N 2
23	205	Soukromí zemědělci	1947	N 2
24	207	Dodávky a výkup zemědělských výrobků	1945 - 1950	N 2

Inv. č.	Signatura	Obsah	Časový rozsah	Číslo ev. j.
25	221	Lesy	1948 - 1949	N 2
26	250	Soukromá řemesla, živnosti	1947	N 2
27	302	Tržní agenda	1946	N 2
28	346	Evidence nemovitostí - včetně evidence stavebních parcel, domy živnostníků	1946 - 1947	N 2
29	454	Školství - ustanovení místní školní rady	1947	N 2
30	607	Evidence obyvatel - evidenční lístky, policejní přihlášky	1946 - 1948	N 2

Tiráž

Název archivní pomůcky: Místní správní komise Grafenried
Značka fondu: MSK Grafenried
Časový rozsah: 1945 - 1951
Počet evidenčních jednotek: 13 (8 úředních knih, 3 podací protokoly, 2 kartony)
Počet inventárních jednotek: 32
Rozsah v bm: 0,19 (0,08 – úřední knihy, 0,03 – podací protokoly, 0,08 – spisy) 0,27
Stav ke dni: 13. 1. 2009, 3. 7. 2012
Zpracovatel(é) archivního souboru: Lenka Tesařová
Zpracovatel(é) archivní pomůcky: Lenka Tesařová, Pavla Karásková
Počet stran: 15
Počet exemplářů: 4
Schválil: Mgr. Radka Kinkorová
dne 18. 3. 2010 - č.j. SOAP/010 -0277/2010